

ПРОЕКТ!

ОБЩИНСКА ХАРТА
НА ДЕТСКОТО УЧАСТИЕ

ОБЩИНА БРУСАРЦИ
2014 Г.

ПРЕАМБЮЛ

Отчитайки необходимостта за гарантиране на ефективно прилагане на съществуващите национални, европейски и международни инструменти за закрила правата на децата и в частност:

- Конвенцията на ООН за правата на детето /КПД/
- Европейската конвенция за закрила на човешките права и фундаменталните свободи
- Ревизираната Европейска социална харта
- Европейската конвенция за упражняване на детските права
- Стратегия 2020 за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж
- Национална стратегия за детето 2008-2018

Имайки предвид:

- Целите на Съвета на Европа в областта на правата на децата и младежката политика
- Договореностите на Третата среща на държавните и правителствени ръководители на Съвета на Европа /Варшава 2005/ и ангажиментите за спазване на задълженията съгласно КПД
- Резолюция Res (2008)23 на Комитета на министрите на страните-членки за младежката политика на Съвета на Европа
- Съответните заключения на 8-те конференции на Съвета на Европа на министрите, отговорни за младежта, проведени в периода 1985-2008 г.
- Целите на Програмата на Съвета на Европа „Да изградим Европа за и с децата”, поставени в Стокхолмската стратегия 2009-2011

Отчитайки препоръките, свързани с участието на децата и младите хора, приети от Комитета на министрите, Парламентарната асамблея и Конгреса на местните и регионални власти и в частност:

- Препоръка CM/Res(2010)7 върху Хартата на Съвета на Европа за обучение за демократично гражданство и човешки права
- Препоръка CM/Res(2006)14 за гражданството и участието на младите хора в обществения живот
- Ревизираната европейска харта за участието на младите хора в живота на местните и регионални общности
- Препоръка на Парламентарната асамблея 1864 (2009) за участието на децата във взимането на решения, които ги касаят

Припомняйки Конвенцията на ООН за правата на детето и в частност:

- чл.12, който гласи:
 - ал.1 -Държавите – страни по Конвенцията, осигуряват на детето, което може да формира свои собствени възгледи, правото да изразява тези възгледи свободно по всички въпроси, отнасящи се до него, като на тях

следва да се придава значение, съответстващо на възрастта и зрелостта на детето.

- ал.2 – За тази цел на детето е предоставена по-специално възможност да бъде изслушвано при всякакви съдебни и административни процедури, отнасящи се до него, или пряко, или чрез представител или съответен орган по начин, съответстващ на процедурните правила на националното законодателство.
- Следните членове от Конвенцията, които са тясно свързани с чл.12, а именно:
 - чл.2 – правото на недискриминация
 - чл.3 – зачитане на най-добрия интерес на детето
 - чл.5 – насочване от родителите и развиване възможностите на детето
 - чл.9(2) – правото на участие и изразяване на мнение в процедури, свързани с разделянето от родителите
 - чл.13 – правото на свободно изразяване
 - чл.14 – правото на свобода на мисълта, съзнанието и религията
 - чл.15 – правото на свобода на сдружаването
 - чл.16 – правото на самостоятелност
 - чл.17 – правото на информация
 - чл.23 – правото на децата с увреждания на активно участие в общността
- Общия коментар No 12 (2009) на Комитета на ООН по правата на децата за правото на детето да бъде чуто

Водени от убежденията, че:

- Правото да бъдеш чуто и взет насериозно е основно за човешкото достойнство и правилното развитие на детето
- Всички деца и млади хора имат правото свободно да изразяват техните възгледи и на тези възгледи да се дава подходящата тежест във всички въпроси, които ги касаят
- Правото да бъдат чути се прилага към всички деца и млади хора независимо от тяхната възраст, без дискриминация по отношение на раса; цвят; пол; език; религия; политическо или друго мнение; национален, етнически или социален произход; собственост; увреждания; раждане; сексуална ориентация или друг статус
- Особени усилия трябва да бъдат положени за изслушването и насърчаване участието на особено уязвимите, или тези от маргинализираните общности, деца и млади хора
- Изслушването на децата и младите хора и зачитането на техните възгледи и мнения е необходимо с цел гарантиране ефективното прилагане на правото на детето, неговите най-добри интереси да бъдат на първо място във всички въпроси, които го засягат

Приемаме настоящата **ОБЩИНСКА ХАРТА НА ДЕТСКОТО УЧАСТИЕ**

ОБХВАТ И ДЕФИНИЦИИ

За регламентите на тази Общинска харта на детското участие / от тук нататък наричана „Хартата“/:

1. „ДЕТЕ” се отнася за всяко лице на възраст до 18 г.
(Съгласно чл.2 от Закона за закрила на детето /ЗЗД/ - *Дете по смисъла на този закон е всяко физическо лице до навършването на 18 години.*; 18 години е обичайната възраст на пълнолетие в държавите-членки на ЕС. Докато КПД и ЗЗД определят лицата под 18 г. като «ДЕЦА», в ежедневието терминът «МЛАДИ ХОРА» е често използван за да опише децата по-големи от 14 г. В Закона за лицата и семейството се прави разделението: малолетни лица /деца до 14 г. – чл.3/ и непълнолетни лица /деца от 14г. до навършване на пълнолетие – чл.4/. Също така лицата на възраст от 14г. до 18 г. обикновено се определят като «млади хора», а не като «деца» и все по често предпочитат да се отнасят с тях като такива. В § 1. от Допълнителните разпоредби на Закона за младежта е указано, че «*по смисъла на този закон "младежи" са лица на възраст от 15 до 29 години включително*»).
2. „УЧАСТИЕ” се отнася до свободното изразяване и реципрочната обмяна на мнения и действия, в които личности или групи от личности могат да се информират за и да влияят на процеса на вземане на решения по въпроси, които ги касаят.
3. „ДЕТСКО УЧАСТИЕ” се отнася до практическо участие на деца и млади хора като отделни лица или като група.

КАУЗИ

1. Участието на децата и младите хора в живота на общината е съставна част от глобалната политика за гражданско участие в обществения живот, описана в Препоръка СМ/Rec(2001)19 на Комитета на министрите на страните-членки на Съвета на Европа за участието на гражданите в местния обществен живот.
2. Местната власт е убедена, че повечето секторни политики могат и трябва да имат детско/младежко измерение и затова поемат задължението да се придържат към Хартата и да прилагат различните форми на участие, които следват, като се консултират и си сътрудничат с децата и младите хора и техните представители
3. Принципите и формите на участие в тази Харта се отнасят за всички деца и млади хора без изключение, за постигането на което, трябва да бъде отделено специално внимание на насърчаването на участието в местния живот на децата и младите хора в неравностойно положение и от етнически, социални, културни, религиозни и езикови малцинства.

ПРИНЦИПИ

1. Няма възрастови ограничения за правото на детето или младия човек да изразява свободно своето мнение и на това да се обърне нужното внимание

2. Отговорност на възрастните е да положат всички усилия за признаване на формите на изразяване, които децата използват според техния капацитет. Родителите и хората, които полагат грижи за децата играят основна роля в утвърждаването и подкрепата на правото на детето да бъде чуто и взето насериозно, още от най-ранна възраст.
3. С цел пълноправно и цялостно участие, децата и младите хора трябва да имат необходимата информация и адекватна помощ за самозащита, подходяща за възрастта им и условията.
4. Водеща е идеята за развиващите се възможности на децата и младите хора. Докато децата и младите хора придобиват умения, възрастните трябва да ги насърчават да се възползват от степенята, в която техните права и отговорности влияят на въпросите, които ги засягат.
5. За да бъде участието ефективно, пълноценно и устойчиво, то трябва да бъде разбрано като процес, а не като еднократен акт /моментно събитие/, и изисква продължителен ангажимент по отношение на време и ресурси.
6. В съответствие с Общия коментар № 12 (2009) всички процеси, в които се изслушват деца трябва да бъдат: прозрачни и информативни; доброволни и уважителни; съответстващи на живота на децата; в подходяща среда; включващи /недескриминиращи/; придружени от обучение; сигурни и чувствителни към риска и с възможност за отчитане;
7. Децата и младите хора, упражняващи своето право свободно да изразяват своите възгледи, да бъдат защитени от злоупотреба – включваща сплашване, репресия, виктимизация и нарушаване правото на самостоятелност.
8. Децата и младите хора винаги да бъдат информирани за резултата от процеса, в който те са участвали и как техните възгледи са взети предвид.

МЕРКИ

I. Закрила на правото на децата и младите хора на участие

С цел закрила на правото на детето и младия човек да бъдат чути и взети насериозно Община Брусарци се задължава:

1. Да извърши оценка на степенята, в която възгледите на децата и младите хора са чути и взети насериозно, в съществуващите политики, организация на работата и практиките в общината
2. Да осигурят най-добрата защита за правото на децата и младите хора да бъдат чути и взети насериозно, включително в действащата система от правилници, наредби и др. актове в общината
3. Да преразгледа и отстрани всички бариери /ако съществуват такива/, свързани с възрастови ограничения, които ограничават правото на детето и младия човек да изразяват своето мнение и да бъдат чути.
4. Да съдейства активно при изработването на Националната стратегия за детско и младежко участие.
5. Да заделя достатъчно финансови ресурси и да подsigури компетентни човешки ресурси за подкрепа на детското участие.

II. Насърчаване участието на децата и младите хора

С цел разпространяване на информация и познания за участието на децата и младите хора Община Брусарци следва да:

1. Насърчава обучението за детско участие, за лидери на детски и младежки формирования, както и за професионалисти, работещи с и за деца и млади хора, включително учители, социални работници, читалищни работници, здравни работници, обществени възпитатели, обществени личности и др.
2. Предоставя на децата и младите хора подходяща за тяхната възраст и условия информация, включително в неписмена форма на комуникация, за тяхното право на участие, наличните възможности да правят това и къде те могат да намерят подкрепа, за да се възползват от тези възможности.
3. Да стимулира процесите на наблюдение и изследване върху, с и от деца и млади хора с цел гарантиране на доброто разбиране на възгледите и опита на децата и младите хора, идентифициране на пречките за детското участие и начините за тяхното преодоляване.

III. Създаване на пространство за участие

С цел създаване на възможности за участие на децата и младите хора в решаването на всички въпроси, които ги засягат Община Брусарци се ангажира да:

1. Насърчава чрез семинари, кръгли маси и обучителни програми, родителите и хората, които полагат грижи за деца, да зачитат правото им на човешко достойнство и техните чувства и мнения.
2. Да съдейства за създаването на Общински съвет на децата и подпомага организирането и провеждането на подходящи форуми, за изяви на детското участие.
3. Подкрепя всички форми на активно участие от деца и млади хора в образователните институции, най-вече чрез възможността училищните съвети и общинският съвет на децата да изразяват възгледи за всички аспекти на училищния живот.
4. Подкрепя включването на децата и младите хора в обществения живот и да инвестира в организации, ръководени от деца и млади хора, като подходящи пространства за научаване и практикуване на демокрация и гражданство.
5. Съдейства за увеличаване на възможностите, които имат децата и младите хора за участие в обществения живот.
6. Да осигурява подкрепа във работата на всички институции и организации работещи по проблемите на децата.

СЕКТОРНИ ПОЛИТИКИ

A. ПОЛИТИКА ЗА СПОРТ, СВОБОДНО ВРЕМЕ И АСОЦИАТИВЕН ЖИВОТ

1. Местната власт трябва да подкрепя организирани социо-културни дейности – ръководени от групи или организации на деца и млади хора,

които заедно със семейството и училището са един от стълбовете на социалната сплотеност в общината; те са идеален канал за участие и провеждането на местните политики по отношение на децата в социума, в частност в областите на спорта, културата, художествените и научно-техническите форми на творчество и изразяване, както и в областта на социалната дейност.

2. За да се развие общностния сектор за детско участие е необходимо местната власт, чрез подходящи мерки да предоставя своята подкрепа на съветите, клубовете и организациите на децата и младите хора, чрез обучени фасилитатори и лидери на детските и младежки организации.

Б. ОБРАЗОВАТЕЛНА ПОЛИТИКА НАСЪРЧАВАЩА УЧАСТИЕТО

Училището е институция, в която децата и младите хора прекарват не само значителна част от живота си и където следват програмата за формално обучение, но също така е място, където се формират техните базисни възгледи и перспективи за живота. Важно е младите хора да се обучават в ангажираност и демократичност още в училище. Но освен това училището трябва да бъде и мястото, където децата и младите хора изпитват демокрацията в действие и където тяхното участие във вземането на решения е подкрепяно, насърчавано и смятано за ефективно. Следователно:

1. Местната власт трябва активно да насърчава участието на децата и младите хора в живота на училището. Тя трябва да съдейства на ръководствата на училищата за оптималното функциониране на училищните съвети и Общинския съвет на децата. Тези структури трябва да са независими и самоуправляващи се и да имат правото да участват в решенията, свързани с управлението на училището и неговото развитие.
2. Училищните власти във взаимодействие с училищните настоятелства трябва периодично да се консултират с децата и младите хора във връзка с учебните планове на училището и другите форми на учебно-възпитателния процес. Те също така трябва да осигурят включването на елементите на гражданското и политическо образование в учебния процес, като със съдействието и на местната власт му отредят нужния акцент и ресурси.

В. ЗДРАВНА ПОЛИТИКА

1. Изправени пред опустошителното въздействие на злоупотребата с алкохол тютюн и наркотици сред младите хора, местната власт трябва да въведе, развие и популяризира информационни политики, от които младите хора, да получат информация и съвети. В тази си дейност общината да търси подкрепата на родителите, училищата, Общинския съвет на децата, Отдел «Закрила на детето» и др.
2. Предвид растящото разпространение на болестите предавани по полов път, местната власт да засили информационните кампании и възможните превантивни мерки насочени към младите хора и по този начин да внедрят в общността дух на солидарност пораждащ обществени връзки, в които моралното осъждане и разделението нямат място. Младите хора,

Общинският съвет на децата, здравните работници и фасилитаторите от общинска администрация и училището трябва директно да бъдат въввлечени в изработването и прилагането на информационните програми и програмите за действие.

Г. ПОЛИТИКА ЗА РАВНОПРАВИЕ МЕЖДУ ПОЛОВЕТЕ

- 1. В рамките на правомощията му, училището в единдействие с местната власт трябва да провежда образователна политика на равноправие между половете.**
- 2. В училищните и в Общинския съвет на децата, както и в други структури с участие на децата и младите хора, да се насърчават равноправните възможности за момичетата и девойките.**
- 3. Момичетата и девойките да получават конкретна информация за възможна професионална квалификация, както и да усвояват професионални знания и умения по професии, традиционно заемани от другия пол.**

Д. ПОЛИТИКА ЗА ДОСТЪП ДО КУЛТУРАТА

Културата съществува във форми, които са и многообразни и същевременно изменящи се, в зависимост от традиции, вкусове, места и периоди. Въпреки това тя е част от миналото настоящето и бъдещото лично и колективно наследство, към което допринасят поколение след поколение. Тя е в определен смисъл отражението на нивото на развитие на всяко общество. Децата и младите хора, чрез техния опит и капацитета им за инициативност, изследване и иновация, определено имат своята роля в културното развитие. Следователно:

- 1. Трябва да се осигури достъп на децата и младите хора до културата във всичките и форми и проявления и да се подкрепят и популяризират техните възможности за творческа дейност, включително и в нови области.**
- 2. Местната власт трябва да приеме, в едно с организациите на децата и младите хора, политики изградени така, че да дадат възможност, децата и младите хора да станат действащи лица в културата, чрез достъп до знания и умения, практикуване на културни дейности и творческа работа по места.**

Е. ПОЛИТИКА ЗА УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ И ОКОЛНА СРЕДА

- 1. Изправени пред все по-осезателното влошаване на околната среда и осъзнавайки, че екологичните проблеми са от основно значение за децата и младите хора, на които в бъдеще им предстои да се справят с последствията от минали грешки и недомислия, местната власт трябва да подкрепя дейности и проекти за осъзнаване на екологичните проблеми и подпомагане устойчивото развитие и защита на околната среда, и които включват като децата и младите хора.**

Ж. ПОЛИТИКА ЗА БОРБА С НАСИЛИЕТО И ПРЕСТЪПНОСТТА

Имайки предвид, че жертви на престъпността и насилието са много често децата и младите хора, и осъзнавайки нуждата от намиране на адекватни реакции срещу тези явления в съвременното общество, както и естествената нужда децата и младите хора да бъдат включени в борбата с тези проблеми, местната власт трябва:

1. В сътрудничество с другите институции и детските и младежки организации да работи специално с децата и младите хора, за които има риск да бъдат въввлечени в престъпна дейност, или които вече са били въввлечени в престъпления.
2. Да сътрудничи на училищните ръководства, училищните настоятелства и ученическите организации в процеса на превенция на насилието в училище.
3. Да създаде и поддържа структури, които предоставят психологическа подкрепа и конфиденциална консултация на деца и млади хора, които са обект на насилие и малтретиране, или жертви на експлоатация.

3. АНТИДИСКРИМИНАЦИОННА ПОЛИТИКА

1. Местната власт трябва активно да работи за популяризиране на човешките права и мерките за противопоставяне на дискриминацията към малцинствата / вкл. към деца и млади хора/ и други групи от населението и трябва да подкрепя развитието на мултикултурните общности.
2. Трябва да се осигури пълноправен и равнопоставен достъп за всички деца и млади хора до образование, професионално обучение, здравеопазване и др.
3. В училището трябва да се насърчава междуетническият диалог, мултикултурното и антидискриминационно образование.

И. ПОЛИТИКА ЗА СЕКСУАЛНОСТТА

По време на прехода им от детската зависимост от семейството, роднинския кръг, училището и други «авторитети» към автономен живот като възрастни, децата и особено младите хора могат да срещнат най-различни въпроси свързани с техните лични връзки (в семейството или близкото обкръжение, с техните връстници, с техните приятели или партньори). Появата и проявата на тяхната сексуалност не винаги е лесна, дори и те да не са готови да признаят това. Освен това продължава процеса на традиционното упорито невежество обкръжаващо темата за сексуалното здраве и недоверие към някои от официалните становища за рисковете от някои типове сексуално поведение. За да се помогне на децата и младите хора да намерят техния път в тази насока към здравословен и пълноценен емоционално-чувствен живот местната власт заедно с училището, родителите и др., трябва да насърчават и подкрепят:

1. Индиректното сексуално образование в училище
2. Включването на младите хора в дейности по метода *peer education* – връстници обучават връстници

Й. ПОЛИТИКА НА ДОСТЪП ДО ПРАВАТА И ЗАКОНА

За да живеят заедно, обществата се основават на правила, които трябва да бъдат спазвани от всички. В демократичното гражданско общество тези правила се дискутират и приемат от нарочно избрани представители на членовете на обществото, и на тези правила се дава конкретен израз, а именно нормативен текст / кодекс, закон, правилник, наредба и др./, които поставят правилата и вменят задълженията върху всички лица. Следователно местната власт и другите институции работещи с деца и млади хора, трябва да улесняват достъпа на децата и младите хора до техните права, за да могат последните да идентифицират и своите задължения. Това може да се осъществи като:

1. Се разширяват знанията на децата и младите хора, чрез различни форми на разпространение на информация.
2. Се позволява на децата и младите хора да участват в съставянето и приемането на нови правила, когато това е допустимо и рационално.

К. СПЕЦИФИЧНА ПОЛИТИКА ЗА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Местната власт трябва да вземе под внимание различните потребности на децата и младите хора от селските райони, при планирането и реализирането на различни дейности. Затова трябва:

1. Да се осигури провеждане на такива секторни политики /образователна, здравна, транспортна, културна, социална и др./, които отразяват специалните нужди на децата и младите хора в селата, особено по-малките и отдалечени от общинския център.
2. Да се предоставя целенасочена подкрепа към дейности, които стимулират различните проявления на социума /обществен, културен, социален живот/

ИНСТРУМЕНТИ ЗА ДЕТСКО УЧАСТИЕ

За да се постигне реално детско участие, определен брой инструменти трябва да бъдат на разположение на децата и младите хора. Това налага да се разработят обучения за участие на децата, да се поддържа информираността им, да им се осигуряват средства за общуване, да се провокират и подкрепят идеите им и да се признава и отдава по-голямо внимание на посвещаването на децата и младите хора на обществени каузи и доброволческа дейност.

• Обучение в участие

Местната власт, съзнавайки доминиращата роля, която училището играе в живота на децата и младите хора, трябва да съдейства за осигуряване в училищната среда на подкрепа и обучение по участие, образование по човешки права и граждански свободи и задължения и провеждането на неформално обучение. Тя също така трябва да предостави обучение и подкрепа за участие на децата и младите хора в асоциативния живот и в местната общност чрез насърчаване на:

- професионално обучение на учители, социални работници, обществени възпитатели, млади хора и др. в практиката на детското участие
- всички форми на участие на учениците в училище
- дейности/проекти за гражданско образование в училище
- обучение между връстници, чрез осигуряване на средства и обмен на добри практики

- **Информирание на децата и младите хора**

Информираността като ключ към участието и правото на децата и младите хора на достъп до информация, все повече се признава в официалните европейски документи. От това следва, че местната власт трябва да подкрепи изграждането на информационно-консултативни центрове, които да предоставят адекватни услуги на децата и младите хора. Съществена помощ тук биха оказали училищата, читалищата, НПО, социалните услуги в общността.

- **Насърчаване за участие в доброволческа работа и посвещаване на обществени каузи**

Децата и младите хора трябва да бъдат подкрепяни и окуражавани да се ангажират с доброволческа дейност. Когато върху децата и младите хора е в ход все по-голям натиск да се представят и успяват в образованието, е важно доброволчеството да се насърчава и признава. Следва местната власт, съвместно с училището да разработва инициативи, целящи въвличането на децата и младите хора в доброволческа дейност.

- **Институционално участие на децата и младите хора в местни дела**

В общината следва да се създадат ученически съвет и общински съвет на децата. Техните структури и функции се регламентират в нарочен „*Механизъм на детското участие*” / Приложение № 1/, който е неразделна част от тази Харта

- **Стандарти за детско участие**

Детското участие не се случва автоматично. Децата и младите хора имат нужда да бъдат поощрявани и окуражавани да участват по смислен и нерисков за тях начин. Затова и необходимо да се изведат и спазват някои субпозиции, известни като стандарти за детско участие. Основната цел на стандартите е да дават насоки и указания на служителите в една организация, кое е допустимо и кое – не, в детското участие, както и да подобрят средата за детско включване и намалят рисковете от злоупотреба при работа с деца и млади хора. Съществуващите / изведени от методологията за работа с деца и добрите практики/ седем ключови стандарта за детско участие са формулирани в Приложение № 2 „ *Стандарти за детско участие*” и са неразделна част от тази Харта.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Детското участие е правото на всяко дете и млад човек да участва в социалния живот, в образователния процес и при вземането на решения, които го засягат пряко или косвено

Това е най-трудното за гарантиране от възрастните право, тъй като и до днес в обществото се е запазило схващането, че децата са непрактични, некомпетентни, акултурни и асоциални, и като такива те са зависими изцяло от възрастните. Ако действително смятаме, че бъдещето принадлежи на децата ни, че те са утрешните лидери на обществото ни, би трябвало да да сме убедени, че превръщането им от „некомпетентни” и „асоциални” в граждани с активна позиция не може да се случи изведнъж в деня, когато навършат 18 години и станат пълнолетни. Ако искаме децата ни да са граждани на бъдещето, ние трябва да се отнасяме към тях като граждани днес и да им помогнем да формират свое мнение и възгледи и граждански умения, съобразно възрастта им и личностните им качества. Настоящата Общинска харта за детското участие очертава параметрите, принципите и характеристиките на развитие на процеса на детското участие.